

RODINNÉ DOMY v Běstvině

Single-family homes in Běstvína

Investor: Sostaf, Heřmanův Městec

Autor *author*: Pinkas Žalský architekti, Petr Pinkas, Jan Žalský

Spolupráce *co-author*: Irena Šebová

Dodavatel *contractor*: Sostaf, Heřmanův Městec

Realizace *realisation*: 2008–2009

Foto: Andrea Lhotáková

Autorská zpráva

Skupina čtyř rodinných domů a dvou malých doplňkových stavení se nachází na severním okraji vesnice Běstvína na hraně Železných hor.

Na okraji rostlé struktury vesnice zde začal vznikat klasický městský satelit, kde dvoupodlažní novostavby měly být automaticky umístěny do prostředí každé z šestnácti parcel již rozparcelované louky. Takový přístup k volným vesnickým pozemkům jsme se na čtyřech parcelách pokusili upravit; hledali jsme logickou polohu domů vzhledem k velikosti parcel, světovým stranám a přilehlé komunikaci. Všechny čtyři pozemky vlastnil stejný investor, domy jsou nyní určeny k prodeji.

Poloha a orientace domů a doplňkových objektů s garážemi a dílnami byla vytvořena po rozčlenění pozemků na jednotlivé funkční zóny tak, aby zastavěná a zpevněná plocha byla minimální a domy splňovaly současné nároky na bydlení, dopravu a styl života na vesnici. Veškeré odstupové vzdálenosti domů mezi sebou jsou na hraně obecných vyhlášek o výstavbě.

Author's note

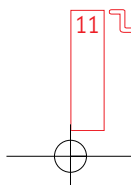
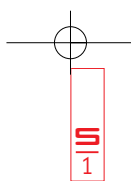
This group of four family homes and two small supplementary buildings is found at the northern outskirts of the village of Běstvína at the edge of the Železné hory.

At the edge of the natural structure of the village a typical suburban subdivision had begun to be formed, with new two-storey homes being automatically placed in the middle of each of the sixteen lots on an already subdivided field. We attempted to modify this approach to undeveloped rural properties on four of the lots; we looked for the logical position of the homes, taking into account the size of the lot, the cardinal directions, and the adjoining roads. All four lots were owned by the same investor, and the homes are now ready for sale.

The position and orientation of the homes and the extra buildings containing garages and workshops was determined after dividing up the lots into individual functional zones so that the built-up and paved area be minimal and the homes fulfil the modern demands for living, transport, and village lifestyle. All the distances between the homes are as small as the general decrees on construction allow.

In light of the size of the plots and also the local customs in the old part of the village we decided to orient the houses parallel to the access road. The residential homes are complemented by a small structure – a garage with a workshop and storage area, with two of these garages forming one structure similar to their houses in terms of dimension and style. Thus

Vzhledem k velikosti pozemků a také místním zvyklostem v staré části obce jsme se rozhodli pro orientaci domů podélně s přístupovou cestou. Obytné domy jsou doplněny malou stavbou garáže s dílenským a skladovým zázemím, přičemž dvě garáže jsou vždy sdružené do jedné stavby, rozměrově i formálně podobné vlastním domům. Vzniká tak skupina šesti podobných staveb, které mezi sebou vytvářejí prostorové vztahy a současně dochází k plošným úsporám u obou sousedících pozemků. Důležitým prvkem návrhu je plocha podél cesty před obytnými domy a garážemi. Tato plocha není oplocena a soukromé zahrady od veřejného prostoru oddělují samotné budovy. Takto vytvořený shluk šesti staveb částečně splývá s rostlou strukturou vesnice původní.

Domy respektují původní vesnický charakter bydlení, tedy přízemní bydlení bez patra. Každý dům je tvořen hlavní obytnou místností a dále sérií jednotlivých pokojů. Orientace obytných místností je k východu a k západu; ze všech je možný přímý vstup do zahrad buď dveřmi, francouzským oknem nebo přes velmi nízký parapet v malých pokojích. Tyto parapety je možné použít i jako lavice. Krov nad půdorysem je využit v každém místě příčného řezu. V hlavní obytné místnosti a v ložnici rodičů je krov otevřený až k hřebeni a nad malými půdorysy vytváří převýšení. Nad místnostmi ve středu dispozice (hygienické, provozní a komunikační zázemí) je vytvořen úložný prostor přístupný sklápěcím žebříkem. Ve dvou pokojích pro děti je v krovu vytvořeno malé „patro“ či „kout“ na spaní, rovněž přístupné žebříkem.

Při návrhu domů jsme se snažili atakovat únosnou hranici malých rozměrů a volit nejjednodušší konstrukce a levné materiály.

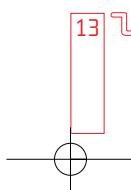
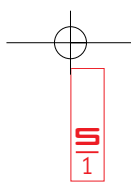
Návrh byl zpracován bez možnosti komunikace s konečnými obyvateli domů. Domy jsou záměrně velmi strohé – navrženy jako tabula rasa. Předpokládají se úpravy jednotlivých domů podle vůle obyvatel.

a group of six similar structures is formed, creating between them spatial relations and at the same time allowing space to be saved for both neighbouring lots. An important aspect of the design is the area along the road in front of the residential homes and garages. This area is not fenced off and the private gardens are separated from the public space by the buildings themselves. The cluster of six structures thus created partially blends in with the existing structure of the original village.

The houses respect the original village character of housing, that is living on the ground floor with no second storey. Every home is made up of a main living area and a series of individual rooms. The orientation of the living spaces is to the east and west; for each there is direct access to the garden either through a door, French doors, or via a very low window sill in the small rooms. These window sills can also be used as benches. The roof over the floor plan is used at the place of each cross-section. In the main living room and in the parents' bedroom the roof timbers are open right up to the crest and above the smaller rooms it forms a camber. Above the rooms in the centre of the layout (washrooms, halls, etc.) is a storage area, accessible by a folding ladder. In the two children's bedrooms a small "loft" or "nook" for sleeping has been included, also accessible by a ladder.

In designing the homes we attempted to push the tolerable boundary of the small dimensions and choose the simplest construction and inexpensive materials.

The design was drawn up without the option of communicating with the final inhabitants of the houses. The homes are intentionally very spartan – designed as a tabula rasa. It is assumed that there will be modifications to the homes according to the desires of their inhabitants.

Rodinné domy v Běstvině BRUNO HÁJEK

Čtyři jednopodlažní domy a dvě doplňková stavení architektů Pinkase a Žalského uzavírají satelitní přístavbu rodinných domů v severní části vesnice a zároveň v ní tvoří kompaktní, nepřehlédnutelný celek. Tato vyhraněnost je pravděpodobně dílem jisté vzpoury vůči úkolu vytvořit na čtyřech zadavatelem určených parcelách přílepek k přílepku, dílem odporu k pouhému prodloužení již jednou vzniknuvšího appendixu. Kontrast, který tak na daném místě vzniká, je patrný na první pohled.

Všech šest staveb je k sobě přimknutých tak těsně, jako by záměrně zaujaly obranné postavení. Zároveň se od ostatní zástavby ostře odklání. Tato zákrta není však dána odporem vůči svému okolí, vzniká takřka samovolně, prostým rozhodnutím umístit domy na hranu jejich parcel a uchránit co možná největší volnou plochu zbývajícího pozemku. Dochází tak k narušení dosavadní, mechanicky vedené, vodorovné linie satelitu, a pokud bychom chtěli použít metaforu, potom zde vzniká vjem čehosi ukončeného, tečky či středníku za větou, tedy vjem jasné artikulace. K pocitu odtržení od zbytku zástavby přispívá i jednolitá šedá barva, již jsou budovy natřeny. Tyto okolnosti pak vyvolávají otázku, komu jsou domy určeny, zda spíše místním obyvatelům, či nově přichozím a zda budou dotyční ochotni respektovat jakousi kmenovou sounáležitost, která je v budovách zakódována. Tvůrci se nicméně brání poukazem, že nejde o záměrné odtržení či odcizení se celku vsi. Naopak, dle jejich mínění poloha, řazení i vzhled budov poukazují k centru vesnice, k tradiční vesnické stavbě.

Pozemky domů jsou prozatím pouze vykolíkovány. Bude záležet na nových majitelích, zda je obeženou neprostupnou, neprůhlednou ohradou plotů či živých keřů. Prozatím si stavby vystačí „nahé“, což dále podporuje dojem, že nejde o cizince na vlastní půdě, ač na první pohled působí syrově a exoticky. Tato „nahota“ je patrná také v interiérech. Téměř každá místnost je vybavena buď prosklenými dveřmi nebo alespoň velkými okny, které umožňují přímý vstup do zahrady a spolu s volnými krovky pod nízkou sedlovou střechou pak poskytují nevelkým místnostem světlost a vzdušnost. Ačkoliv jsou výhledy z těchto oken velmi příjemné, přeci jen se mi zdá, že prvek maximální otevřenosti je poněkud nadužíván a že „absence pevné zdi“ může v obyvatelích vyvolávat až nepříjemný pocit ohrožení.

Jinak je vnitřek domu koncipován pro rodinu s dětmi, čemuž odpovídají dva dětské pokoje, jedna ložnice dospělých a obývací místnost, která slouží zároveň jako kuchyň a jídelna. Kuchyňské spotřebiče jsou odděleny barovou deskou. Jak již bylo řečeno, krovky jsou ve většině místností volné, pouze ve vstupních prostorách vzniká jejich přepažením úložný prostor, přístupný po výsuvném žebříku. V dětských pokojích je krovku využito jako vyvýšeného patra se zabudovaným lůžkem, což opět šetří volný prostor a zároveň poskytuje dítěti v rodičovském domě pocit vlastního soukromí.

Ačkoliv je z použitých materiálů cítit snaha architektů udržet cenu stavby na minimální hranici, působí vnitřní prostory komfortním dojmem, což je dáno jednak použitím nákladnější, celodřevěné podlahy, jednak výše kritizovanou otevřeností domu do okolní krajiny. A právě v tomto pohledu z okna je nakonec zodpovězena otázka, kdo a proč bude chtít domy obývat.

